Europos Parlamentas
2024-2029

Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetas

2025//2239(INI)

17.11.2025

PRANEŠIMO PROJEKTAS

dėl Komisijos 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos
(2025/2239(INI))

Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetas

Pranešėjas: Konstantinos Arvanitis

TURINYS

Psl.

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS 3

AIŠKINAMOJI DALIS 17

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

dėl Komisijos 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos (2025/2239(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutartį (toliau – ES sutartis), ypač į jos 2 straipsnį, 3 straipsnio 1 dalį, 3 straipsnio 3 dalies antrą pastraipą, 4 straipsnio 3 dalį ir 5, 6, 7, 11, 19 ir 49 straipsnius,

– atsižvelgdamas į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV), ypač į jos straipsnius, susijusius su pagarba demokratijai, teisinei valstybei ir pagrindinėms teisėms, jų apsauga ir skatinimu Sąjungoje, įskaitant 70, 258, 259, 260, 263, 265 ir 267 straipsnius,

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją (toliau – Chartija),

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ESTT) praktiką,

– atsižvelgdamas į 2025 m. liepos 8 d. Komisijos komunikatą „2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita. Teisinės valstybės padėtis Europos Sąjungoje“ (COM(2025)0900) ir jo priedą, kuriame pateikiamos rekomendacijos valstybėms narėms,

– atsižvelgdamas į 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) 2020/2092 dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo[1] (Sąlygų reglamentas),

– atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės[2] (Bendrųjų nuostatų reglamentas),

– atsižvelgdamas į 2024 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) 2024/2509 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių[3] (Finansinis reglamentas), ypač į jo 6 straipsnio 3 dalį,

– atsižvelgdamas į 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/692, kuriuo nustatoma Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programa ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1381/2013 ir Tarybos

[1] OL L 433I, 2020 12 22, p. 1, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.
[2] OL L 231, 2021 6 30, p. 159, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.
[3] OL L, 2024/2509, 2024 9 26, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj.

reglamentas (ES) Nr. 390/2014[4],

– atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymų paketą dėl 2028–2034 m. daugiametės finansinės programos,

– atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų dokumentus dėl žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos, pvz., Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją, Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą (TPPTP), Tarptautinę konvenciją dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo, Konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims (angl. CEDAW) ir Neįgaliųjų teisių konvenciją (NĮK), Jungtinių Tautų tautinėms arba etninėms, religinėms arba kalbinėms mažumoms priklausančių asmenų teisių deklaraciją, rekomendacijas, pateiktas per JT forumą mažumų klausimais, Jungtinių Tautų visuotinio periodinio vertinimo rekomendacijas ir ataskaitas, taip pat į Jungtinių Tautų sutartimis įsteigtų organų teisinę praktiką ir Žmogaus teisių tarybos įgaliotųjų ekspertų sistemą,

– atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių konvenciją (EŽTK), Europos socialinę chartiją, Europos Žmogaus Teisių Teismo (EŽTT) praktiką ir Europos socialinių teisių komiteto išaiškinimus, taip pat Parlamentinės Asamblėjos, Ministrų Komiteto, žmogaus teisių komisaro, Europos komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija, Kovos su diskriminacija, įvairovės ir įtraukties iniciatyvinio komiteto, Venecijos komisijos bei kitų Europos Tarybos organų konvencijas, rekomendacijas, rezoliucijas, nuomones ir ataskaitas,

– atsižvelgdamas į Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo,

– atsižvelgdamas į Europos regioninių arba mažumų kalbų chartiją ir Europos Tarybos tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvenciją,

– atsižvelgdamas į 2007 m. gegužės 23 d. Europos Tarybos ir Europos Sąjungos susitarimo memorandumą ir 2024 m. gruodžio 17 d. Tarybos išvadas dėl 2025–2026 m. ES bendradarbiavimo su Europos Taryba prioritetų,

– atsižvelgdamas į 2017 m. gruodžio 20 d. Komisijos pasiūlymą dėl Tarybos sprendimo dėl aiškaus pavojaus, kad Lenkijos Respublika gali šiurkščiai pažeisti teisinės valstybės principą, nustatymo (COM(2017)0835), pateiktą pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį,

– atsižvelgdamas į savo 2016 m. spalio 25 d. rezoliuciją su rekomendacijomis Komisijai

[4] OL L 156, 2021 5 5, p. 1, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/692/oj.

dėl ES demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių mechanizmo sukūrimo[5],

– atsižvelgdamas į 2018 m. vasario 7 d. rezoliuciją dėl mažumų ES valstybėse narėse apsaugos ir nediskriminavimo[6],

– atsižvelgdamas į savo 2018 m. kovo 1 d. rezoliuciją dėl Komisijos sprendimo pasinaudoti ES sutarties 7 straipsnio 1 dalimi dėl padėties Lenkijoje[7],

– atsižvelgdamas į savo 2018 m. balandžio 19 d. rezoliuciją dėl poreikio parengti Europos vertybių priemonę siekiant remti pilietinės visuomenės organizacijas, propaguojančias pagrindines vertybes Europos Sąjungoje vietos ir nacionaliniu lygmeniu[8],

– atsižvelgdamas į savo 2018 m. rugsėjo 12 d. rezoliuciją dėl pasiūlymo, kuriuo pagal Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnio 1 dalį Taryba raginama nustatyti, ar esama aiškaus pavojaus, kad Vengrija šiurkščiai pažeidžia vertybes, kuriomis grindžiama Sąjunga[9],

– atsižvelgdamas į savo 2018 m. lapkričio 13 d. rezoliuciją dėl ES mažumoms taikomų minimalių standartų[10],

– atsižvelgdamas į savo 2018 m. lapkričio 14 d. rezoliuciją dėl poreikio sukurti visapusišką ES mechanizmą, skirtą demokratijai, teisinei valstybei ir pagrindinėms teisėms apsaugoti[11],

– atsižvelgdamas į savo 2020 m. spalio 7 d. rezoliuciją dėl ES demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių mechanizmo sukūrimo[12],

– atsižvelgdamas į savo 2020 m. spalio 8 d. rezoliuciją dėl teisinės valstybės principo taikymo ir pagrindinių teisių padėties Bulgarijoje[13],

– atsižvelgdamas į savo 2020 m. lapkričio 13 d. rezoliuciją dėl COVID-19 priemonių poveikio demokratijai, teisinės valstybės principui ir pagrindinėms teisėms[14],

– atsižvelgdamas į savo 2020 m. gruodžio 17 d. rezoliuciją dėl Europos piliečių iniciatyvos „Minority SafePack – milijonas parašų už įvairovę Europoje“[15],

– atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 10 d. rezoliuciją dėl teisinės valstybės padėties Europos Sąjungoje ir Sąlygų reglamento (ES, Euratomas) 2020/2092 taikymo[16],

---

[5] OL C 215, 2018 6 19, p. 162.
[6] OL C 463, 2018 12 21, p. 21.
[7] OL C 129, 2019 4 5, p. 13.
[8] OL C 390, 2019 11 18, p. 117.
[9] OL C 433, 2019 12 23, p. 66.
[10] OL C 363, 2020 10 28, p. 13.
[11] OL C 363, 2020 10 28, p. 45.
[12] OL C 395, 2021 9 29, p. 2.
[13] OL C 395, 2021 9 29, p. 63.
[14] OL C 415, 2021 10 13, p. 36.
[15] OL C 445, 2021 10 29, p. 70.
[16] OL C 67, 2022 2 8, p. 86.

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. birželio 24 d. rezoliuciją dėl Komisijos 2020 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos[17],

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. liepos 8 d. rezoliuciją dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo taikymo gairių parengimo[18],

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. rugsėjo 16 d. rezoliuciją su rekomendacijomis Komisijai dėl smurto lyties pagrindu nustatymo nauja nusikaltimų sritimi, nurodyta SESV 83 straipsnio 1 dalyje[19],

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. lapkričio 11 d. rezoliuciją „Demokratijos ir žiniasklaidos laisvės bei pliuralizmo stiprinimas ES: netinkamas civilinės ir baudžiamosios teisės veiksmų naudojimas siekiant užtildyti žurnalistus, NVO ir pilietinę visuomenę“[20],

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. gruodžio 15 d. rezoliuciją dėl prevencinių priemonių, kuriomis siekiama išvengti korupcijos, neteisėtų išlaidų ir netinkamo ES ir nacionalinių lėšų naudojimo neatidėliotinos pagalbos fondų ir su krize susijusių išlaidų srityse, vertinimo[21],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. kovo 8 d. rezoliuciją dėl mažėjančios pilietinės visuomenės erdvės Europoje[22],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. kovo 10 d. rezoliuciją dėl teisinės valstybės principo ir ES Teisingumo Teismo sprendimo pasekmių[23],

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. kovo 11 d. rezoliuciją dėl ES paskelbimo LGBTIQ asmenų laisvės erdve[24],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. gegužės 19 d. rezoliuciją dėl Komisijos 2021 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos[25],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. birželio 9 d. rezoliuciją dėl teisinės valstybės ir galimo Lenkijos nacionalinio ekonomikos gaivinimo plano patvirtinimo[26],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. rugsėjo 15 d. rezoliuciją dėl pagrindinių teisių padėties Europos Sąjungoje 2020 ir 2021 metais[27],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. rugsėjo 15 d. rezoliuciją dėl pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo, kuriuo pagal Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnio 1 dalį nustatoma, jog esama aiškaus pavojaus, kad Vengrija gali šiurkščiai pažeisti vertybes, kuriomis

---

[17] OL C 81, 2022 2 18, p. 27.
[18] OL C 99, 2022 3 1, p. 146.
[19] OL C 117, 2022 3 11, p. 88.
[20] OL C 205, 2022 5 20, p. 2.
[21] OL C 251, 2022 6 30, p. 48.
[22] OL C 347, 2022 9 9, p. 2.
[23] OL C 347, 2022 9 9, p. 168.
[24] OL C 474, 2021 11 24, p. 140.
[25] OL C 479, 2022 12 16, p. 18.
[26] OL C 493, 2022 12 27, p. 108.
[27] OL C 125, 2023 4 5, p. 80.

grindžiama Sąjunga[28],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. spalio 20 d. rezoliuciją dėl teisinės valstybės padėties Maltoje praėjus penkeriems metams po Daphnės Caruanos Galizios nužudymo[29],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. spalio 20 d. rezoliuciją dėl augančio neapykantos nusikaltimų prieš LGBTIQ+ asmenis visoje Europoje skaičiaus, atsižvelgiant į neseniai Slovakijoje įvykusias homofobines žmogžudystes[30],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. lapkričio 10 d. rezoliuciją dėl rasinio teisingumo, nediskriminavimo ir kovos su rasizmu ES[31],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. lapkričio 24 d. rezoliuciją dėl vertinimo, ar Vengrija laikosi Sąlygų reglamente nustatytų sąlygų dėl teisinės valstybės, ir Vengrijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano dabartinės padėties[32],

– atsižvelgdamas į savo 2023 m. kovo 30 d. rezoliuciją „2022 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita. Teisinės valstybės padėtis Europos Sąjungoje“[33],

– atsižvelgdamas į savo 2023 m. balandžio 18 d. rezoliuciją dėl ES ir Europos Tarybos institucinių santykių[34],

– atsižvelgdamas į savo 2024 m. vasario 7 d. rezoliuciją dėl teisinės valstybės ir žiniasklaidos laisvės Graikijoje[35],

– atsižvelgdamas į savo 2024 m. vasario 28 d. rezoliuciją „Pranešimas dėl Komisijos 2023 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos“[36],

– atsižvelgdamas į savo 2024 m. vasario 29 d. rezoliuciją dėl ES integracijos stiprinimo atsižvelgiant į būsimą plėtrą[37],

– atsižvelgdamas į savo 2023 m. birželio 1 d. rezoliuciją dėl teisinės valstybės principo ir pagrindinių teisių pažeidimų Vengrijoje ir ES lėšų įšaldymo[38],

– atsižvelgdamas į savo Tyrimo komiteto programos „Pegasus“ ir lygiaverčių šnipinėjimo programų naudojimui tirti (PEGA komiteto) ataskaitą ir 2023 m. birželio 15 d. rekomendaciją Tarybai ir Komisijai atlikus su programos „Pegasus“ ir lygiaverčių šnipinėjimo programų naudojimu susijusių galimų pažeidimų ir netinkamo

[28] OL C 125, 2023 4 5, p. 463.
[29] OL C 149, 2023 4 28, p. 15.
[30] OL C 149, 2023 4 28, p. 22.
[31] OL C 161, 2023 5 5, p. 10.
[32] OL C 167, 2023 5 11, p. 74.
[33] OL C 341, 2023 9 27, p. 2.
[34] OL C, C/2023/442, 2023 12 1, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2023/442/oj.
[35] OL C, C/2024/6334, 2024 11 7, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/6334/oj.
[36] OL C, C/2024/6743, 2024 11 26, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/6743/oj.
[37] OL C, C/2024/6746, 2024 11 26, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/6746/oj.
[38] OL C, C/2023/1223, 2023 12 21, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2023/1223/oj.

administravimo taikant Sąjungos teisę tyrimą[39],

– atsižvelgdamas į savo 2023 m. liepos 11 d. rezoliuciją dėl rinkimų įstatymo, tyrimo komiteto ir teisinės valstybės principo Lenkijoje[40],

– atsižvelgdamas į savo 2023 m. spalio 19 d. rezoliuciją „Teisinė valstybė Maltoje. Šešeri metai po Dafnės Karuanos Galicijos nužudymo ir būtinybė apsaugoti žurnalistus“[41],

– atsižvelgdamas į 2023 m. gruodžio 6 d. Komisijos ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai bendrą komunikatą „Neapykantai – ne. Prieš neapykantą susivienijusi Europa“ (JOIN(2023)0051),

– atsižvelgdamas į savo 2024 m. sausio 18 d. rezoliuciją dėl 2022 ir 2023 m. metinio pranešimo dėl pagrindinių teisių padėties Europos Sąjungoje[42],

– atsižvelgdamas į savo 2024 m. sausio 18 d. rezoliuciją dėl veikų, kurios ES laikomos nusikaltimais, sąrašo išplėtimo į jį įtraukiant neapykantą kurstančias kalbas ir neapykantos nusikaltimus[43],

– atsižvelgdamas į savo 2024 m. balandžio 24 d. rezoliuciją dėl pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį vykstančių klausymų dėl Vengrijos teisinės valstybės stiprinimo ir susijusio poveikio biudžetui[44],

– atsižvelgdamas į tai, kad Komisija 2024 m. gegužės 29 d. paskelbė apie procedūros pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį dėl Lenkijos užbaigimą po to, kai Lenkija ėmėsi veiksmų, kad atkurtų atitiktį ES teisinės valstybės standartams,

– atsižvelgdamas į Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos 2019 m. sausio 24 d. rezoliuciją 2262 (2019) dėl tautinėms mažumoms priklausančių asmenų teisių rėmimo,

– atsižvelgdamas į 2024 m. gruodžio 17 d. Europos Audito Rūmų specialiąją ataskaitą dėl ES teisės vykdymo užtikrinimo (28/2024), 2024 m. vasario 22 d. Europos Audito Rūmų specialiąją ataskaitą dėl teisinės valstybės principo ES (03/2024) ir 2022 m. sausio 10 d. Europos Audito Rūmų specialiąją ataskaitą dėl ES paramos teisinei valstybei Vakarų Balkanuose (01/2022), taip pat į 2024 m. vasario 28 d. apžvalgą „Komisijos ataskaitos dėl teisinės valstybės principo taikymo“ (02/2024) ir į Europos Audito Rūmų specialiąją ataskaitą „NVO skiriamo finansavimo skaidrumas“ (11/2025) ir į atitinkamas tuose dokumentuose pateiktas rekomendacijas,

– atsižvelgdamas į 2024 m. liepos 18 d. Ursulos von der Leyen, kaip kandidatės į Komisijos pirmininko pareigas, Parlamente pristatytas kitos kadencijos Europos Komisijos (2024–2029 m.) politines gaires, į 2025 m. rugsėjo 10 d. Europos Parlamente pasakytą Komisijos Pirmininkės 2025 m. pranešimą apie Sąjungos padėtį ir į 2025 m.

[39] OL C, C/2024/494, 2024 1 23, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/494/oj.
[40] OL C, C/2024/3995, 2024 7 17, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/3995/oj.
[41] OL C, C/2024/2656, 2024 4 29, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/2656/oj.
[42] OL C, C/2024/5739, 2024 10 17, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/5739/oj.
[43] OL C, C/2024/5733, 2024 10 17, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/5733/oj.
[44] OL C, C/2025/3705, 2025 9 17, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2025/3705/oj.

spalio 21 d. Komisijos komunikatą „2026 m. Komisijos darbo programa“ (COM(2025)0870),

– atsižvelgdamas į 2025 m. „Eurobarometro“ apklausas dėl korupcijos, kurios rodo, kad korupcija tebekelia didelį susirūpinimą piliečiams ir įmonėms ES,

– atsižvelgdamas į savo Demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių stebėsenos grupės grįžtamosios informacijos ataskaitas, misijų ataskaitas, raštu pateiktus klausimus ir atsakymus[45],

– atsižvelgdamas į 2025 m. spalio 8 d. Komisijos komunikatą „Lygybės sąjunga. 2026–2030 m. LGBTIQ+ asmenų lygybės strategija“,

– atsižvelgdamas į 2025 m. lapkričio 4 d. Komisijos komunikatą „Komunikatas dėl ES plėtros politikos“ (COM(2025)0690) ir prie jo pridėtus Komisijos tarnybų darbinius dokumentus (2025 m. lapkričio 4 d. plėtros dokumentų paketas),

– atsižvelgdamas į 2025 m. lapkričio 12 d. Komisijos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai bendrą komunikatą „Europos demokratijos skydas. Stiprios ir atsparios demokratijos įgalinimas“ (angl. *European Democracy Shield: Empowering Strong and Resilient Democracies*) (JOIN(2025)0791) ir į 2025 m. lapkričio 12 d. Komisijos komunikatą „ES pilietinės visuomenės strategija“ (angl. *EU Strategy for Civil Society*) (COM(2025)0790),

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Teisės reikalų komiteto ir Biudžeto komiteto nuomones bei į Žmogaus teisių pakomitečio nuomonę,

– atsižvelgdamas į Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto pranešimą (A10-0000/2025),

A. kadangi ES grindžiama pagarbos žmogaus orumui, laisvės, demokratijos, lygybės, teisinės valstybės ir pagarbos žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises, vertybėmis, kaip išdėstyta ES sutarties 2 straipsnyje ir atsispindi Chartijoje bei įtvirtinta tarptautinėse žmogaus teisių sutartyse; kadangi Chartija yra ES pirminės teisės dalis; kadangi šios vertybės yra bendros visoms valstybėms narėms, tad ES ir kiekviena valstybė narė atskirai turi nuosekliai jų laikytis ir aktyviai propaguoti visose savo politikos srityse – tiek vidaus, tiek išorės; kadangi bet kaip pamynus šias vertybes kyla sisteminė grėsmė ES gyventojų teisėms ir laisvėms;

B. kadangi ES negali nepaisyti socialinio ir pagrindinių teisių aspektų, kurie yra jos pagrindas; kadangi nuolatiniai trūkumai saugant ekonomines ir socialines teises turi būti laikomi neatskiriama sisteminės grėsmės ES sutarties 2 straipsnio vertybėms dalimi;

[45] Apie visą Demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių stebėsenos grupės stebėsenos veiklą žr. praėjusios kadencijos veikla: https://www.europarl.europa.eu/committees/lt/libe-democracy-rule-of-law-and-fundament/product-details/20190103CDT02662 ir šios kadencijos veikla: https://www.europarl.europa.eu/committees/lt/working-group-democracy-rule-of-law-and-/product-details/20241205CDT13884.

C. kadangi 2025 m. ES susidūrė su rimtais ir įvairiapusiais iššūkiais savo valstybėse narėse, susijusiais su teisinės valstybės, demokratijos ir pagrindinių teisių, kurios yra neatskiriamai susijusios, apsauga;

D. kadangi Komisijos 2026 m. darbo programoje pabrėžiama, kad reikia integruoto metinio teisinės valstybės ciklo, kuris būtų pagrįstas bendru ritmu, aiškiomis gairėmis ir prie kurio galėtų aktyviai prisidėtų visos institucijos; kadangi laikytis teisinės valstybės principo išlieka būtina siekiant apsaugoti visas ES lėšas;

E. kadangi Komisijos metinėje teisinės valstybės principo laikymosi ataskaitoje taip pat turėtų būti aptariamos ES institucijos, organai, įstaigos ir agentūros, kad būtų galima pateikti skaidrų jų atitikties teisinės valstybės standartams vertinimą;

Teisingumo sistemos

1. ragina valstybes nares imtis būtinų priemonių, kad būtų užtikrintas teisminių sistemų nepriklausomumas ir galimybė gauti nemokamą teisinę pagalbą, taip garantuojant visiems vienodas galimybes kreiptis į teismą, ir pakartoja, kad reikia imtis konkrečių veiksmų, siekiant sudaryti palankesnes galimybes kreiptis į teismą, ypač marginalizuotoms ir pažeidžiamoms grupėms;

2. ragina valstybes nares nedelsiant įvykdyti dar neįvykdytus ESTT ir EŽTT sprendimus ir siūlo įsteigti stebėsenos skyrių, kuris stebėtų, kaip ES šalyse vykdomi ESTT ir EŽTT sprendimai, susiję su demokratija, teisine valstybe ir pagrindinėmis teisėmis, ir visapusiškai integruoti stebėsenos skyriaus išvadas į metinę teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą;

3. pabrėžia aiškų ryšį tarp teisinės valstybės regreso ir šiurkščių pagrindinių teisių bei mažumų teisių pažeidimų, įskaitant teisėsaugos institucijų naudojamą perteklinę jėgą, tinkamo teisinio proceso stoką kaliniams, politinį ar institucinį neapykantos kurstymą, neproporcingus sekimo įgaliojimus ir ribojamąsias priemones, nukreiptas prieš pilietinės visuomenės organizacijas; yra tvirtai įsitikinęs, kad Komisija turėtų įvertinti, kiek valstybės narės sprendžia šias problemas, siekdamos užtikrinti, kad teisingumo sistema būtų prieinama, veiksminga ir nešališka;

4. ragina Komisiją spręsti kalinimo sąlygų klausimą kaip teisinės valstybės problemą, atsižvelgiant į plačiai paplitusį kalėjimų perpildymą, netinkamas gyvenimo sąlygas juose ir didėjantį savižudybių skaičių, kurie pažeidžia kalinių pagrindines teises visose valstybių narių kalinimo įstaigų sistemose;

Kovos su korupcija sistema

5. pakartoja, kad korupcija kelia didelę grėsmę demokratijai, teisinės valstybės principui ir vienodam požiūriui į visus piliečius;

6. ragina valstybes nares, šalis kandidates ir potencialias šalis kandidates, taip pat ES institucijas, organus, įstaigas ir agentūras stiprinti prevencines priemones prieš korupciją, be kita ko, skaidrų ES lėšų valdymą, valstybės pareigūnų elgesio kodeksus, privalomas turto deklaracijas, interesų konflikto taisykles, išankstinio perspėjimo sistemas ir ribojimus dėl „sukamųjų durų“ praktikos;

7. ragina valstybes nares užtikrinti drausmės komisijų, prokuratūros, kovos su korupcija agentūrų ir teismų nepriklausomumą, nešališkumą ir pakankamą finansavimą;

8. pabrėžia, kad pagal teisinės valstybės principą reikalaujama, kad valstybės pareigūnai veiktų skaidriai ir viešojo intereso labui, nepiktnaudžiaudami savo įgaliojimais ir nepriimdami savavališkų sprendimų; ragina valstybes nares skatinti sąžiningumo kultūrą, reguliariai rengiant kovos su korupcija mokymus valstybės pareigūnams, teisėsaugos ir teisminių institucijų darbuotojams, taip pat aktyviai įtraukiant pilietinę visuomenę į vyriausybės veiksmų stebėseną;

9. primygtinai ragina valstybes nares užtikrinti, kad korupcijos atvejai būtų tiriami greitai, išsamiai ir nešališkai, ypatingą pirmenybę teikiant atvejams, kuriuose figūruoja aukšto rango pareigūnai, siekiant apsaugoti teisinės valstybės principą, išlaikyti visuomenės pasitikėjimą ir užtikrinti atskaitomybę visuose valdžios lygmenyse

10. ragina valstybes nares apsaugoti pranešėjus ir žurnalistus, pranešančius apie korupciją ar netinkamą ES lėšų valdymą, užtikrinant konfidencialius pranešimų teikimo kanalus, veiksmingas priemones nuo atsakomųjų veiksmų ir tiriamosios žurnalistikos bei žodžio laisvės apsaugą;

Žurnalistų apsauga, žiniasklaidos pliuralizmas ir laisvė

11. yra tvirtai įsitikinęs, kad tiriančiųjų žurnalistų nužudymas yra tiesioginis išpuolis prieš teisinę valstybę, nes tai ne tik silpnina piliečių ir institucijų gebėjimą pareikalauti valdžios atstovų atsakomybės, bet ir yra viena iš ekstremaliausių cenzūros formų, kelianti tiesioginę grėsmę žodžio laisvei ir demokratinių institucijų veikimui;

12. griežtai smerkia neteisėtą žurnalistų sekimą, visų pirma naudojant šnipinėjimo programas; tebėra nusivylęs Komisijos atsisakymu įgyvendinti visas Tyrimo komiteto programos „Pegasus“ ir lygiaverčių šnipinėjimo programų naudojimui tirti rekomendacijas ir laiko tai neveikimu;

13. išlieka labai susirūpinęs, kad žiniasklaidos nuosavybė, nesvarbu, ar ji yra viešoji, ar privati, daugelyje valstybių narių tebėra labai koncentruota, o tai kelia grėsmę informacijos ir nuomonių įvairovei; ragina valstybes nares priimti teisės aktų sistemas, kuriomis būtų užkirstas kelias horizontaliajai koncentracijai, užtikrintas nuosavybės ir valdymo skaidrumas bei garantuoti nepriklausomos priežiūros ir atitikties mechanizmai, siekiant apsaugoti redakcinę ir žurnalistinę nepriklausomybę bei žiniasklaidos, kaip viešosios priežiūros subjekto, vaidmenį;

14. ragina valstybes nares ir šalis kandidates užtikrinti žurnalistų ir kitų žiniasklaidos specialistų apsaugą ES pagal Komisijos rekomendacijas 2021/1534[46] ir 2022/758[47];

[46] C2021 m. rugsėjo 16 d. Komisijos rekomendacija (ES)2021/1534 dėl žurnalistų ir kitų žiniasklaidos specialistų apsaugos, saugumo ir įgalėjimo užtikrinimo Europos Sąjungoje (OL L 331, 2021 9 20, p. 8, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2021/1534/oj).

[47] 2022 m. balandžio 27 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2022/758 dėl žurnalistų ir žmogaus teisių gynėjų, užsiimančių visuomenine veikla, apsaugos nuo akivaizdžiai nepagrįstų ar piktnaudžiaujamojo pobūdžio teismo procesų (strateginių ieškinių dėl visuomenės dalyvavimo) (OL L 138, 2022 5 17, p. 30, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2022/758/oj).

15. ragina valstybes nares visapusiškai įgyvendinti Kovos su SLAPP direktyvą[48];

16. ragina Komisiją įvertinti, ar ES sankcijos, skirtos kovoti su dezinformacija, atitinka ES teisėje nustatytą proporcingumo reikalavimą ir Chartijos 11 straipsnį; yra tvirtai įsitikinęs, kad prieš Tarybai pradedant taikyti tokias priemones turi būti užtikrinta teisė būti išklausytam, ypač tais atvejais, kai kyla pavojus paminti ES piliečių, visų pirma žurnalistų, teises;

Pilietinės visuomenės erdvė

17. pabrėžia, kad visuomeninės ir bendruomeninės organizacijos, profesinės sąjungos, aktyvistų grupės, žmogaus teisių gynėjai ir nevyriausybinės organizacijos (NVO) atlieka esminį vaidmenį skatinant ir puoselėjant demokratiją, lygybę, teisinę valstybę ir pagrindines teises ir užtikrinant atskaitomybę už valstybės ir privačius veiksmus;

18. smerkia beprecedentį ir intensyvėjantį pilietinės visuomenės erdvės puolimą visoje ES, kai keliose valstybėse narėse pastebimi aiškūs pilietinės visuomenės erdvės ir teisės rinktis į taikius susirinkimus apribojimai; yra tvirtai įsitikinęs, kad dėl pasaulinės demokratijos regreso tendencijos ir teisinės valstybės padėties blogėjimo, taip pat dėl to, kad tam tikros programos paverčiamos saugumo klausimais, sustiprėjo teisės rinktis į taikius susirinkimus apribojimai; primygtinai ragina valstybes nares sukurti saugią ir palankią aplinką, kurioje būtų užtikrinama susirinkimų laisvė;

19. ragina valstybes nares ir Komisiją gerinti teisinę aplinką pilietinei visuomenei užtikrinant, kad bet kokia priemone, kuria ribojama asociacijų teisė ieškoti išteklių, jų gauti ir juos naudoti, įskaitant užsienio išteklius, būtų siekiama vieno iš teisėtų tikslų pagal EŽTK 11 straipsnio 2 dalį;

20. yra susirūpinęs dėl didėjančių teisinių ir finansinių apribojimų, šmeižto kampanijų ir pilietinės visuomenės organizacijų bei žmogaus teisių gynėjų kriminalizavimo; pabrėžia, kad NVO ataskaitų teikimo reikalavimuose neturi būti prašoma suteikti daugiau informacijos nei tiek, kiek tikrai būtina, be to, jie būti proporcingi konkretiems siekiamiems tikslams;

21. ragina valstybes nares ir Komisiją užtikrinti, kad pilietinės visuomenės organizacijoms ir žmogaus teisių gynėjams būtų skiriama pakankamai finansinių išteklių; ragina valstybes nares veiksmingai apsaugoti žmogaus teisių gynėjus, be kita ko, taikyti greitojo reagavimo į grėsmes mechanizmus;

Pagrindinės teisės

22. palankiai vertina 2026–2030 m. LGBTIQ+ asmenų lygybės strategiją ir primygtinai ragina Komisiją pateikti pasiūlymą dėl privalomo ES draudimo taikyti atvertimo praktiką visose valstybėse narėse;

23. yra labai susirūpinęs dėl diskriminacinių priemonių, nustatytų kai kuriose valstybėse

[48] 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1069 dėl asmenų, užsiimančių visuomenės dalyvavimo veikla, apsaugos nuo akivaizdžiai nepagrįstų ieškinių ar piktnaudžiaujamojo pobūdžio teismo procesų (Strateginiai ieškiniai dėl visuomenės dalyvavimo) (OL L, 2024/1069, 2024 4 16, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj).

narėse prisidengiant kova su LGBTIQ propaganda ir lyčių ideologija; pabrėžia, kad Komisija turi veikti greitai ir ryžtingai, kai valstybės narės apeina ES teisę, visų pirma Chartiją;

24. ragina visas valstybes nares apsaugoti LGBTIQ asmenų teises laikantis Sąjungos teisės, Chartijos, ESTT ir EŽTT jurisprudencijos; primena, kad keliose valstybėse narėse išlieka teisinių kliūčių, trukdančių pripažinti tos pačios lyties asmenų partnerystę ar tėvystę kitose šalyse, o tai pažeidžia laisvo judėjimo ir nediskriminavimo principus;

25. yra labai susirūpinęs dėl visoje ES didėjančio rasizmo ir ksenofobijos lygio; smerkia neapykantos nusikaltimus ir neapykantą kurstančias kalbas, kurių priežastis yra rasizmas, ksenofobija ar religinė netolerancija arba šališkumas dėl negalios, seksualinės orientacijos, lytinės tapatybės ar mažumos statuso; ragina Komisiją ir valstybes nares priimti ir įgyvendinti veiksmingas priemones, skirtas kovoti su visomis rasizmo formomis, visapusiškai įtraukiant pilietinę visuomenę ir prisidedant atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams, pavyzdžiui, ES pagrindinių teisių agentūrai;

26. smerkia tai, kad kai kurios valstybės narės priėmė įstatymus, politikos priemones ir praktiką, kuriais kenkiama veiksmingai pabėgėlių, prieglobsčio prašytojų ir migrantų pagrindinių teisių apsaugai sausumoje ir jūroje; ragina Komisiją ir valstybes nares migracijos ir prieglobsčio politikos pagrindu laikyti migrantų, prieglobsčio prašytojų ir pabėgėlių pagrindines teises bei atsakomybės pasidalijimo principą, siekiant užtikrinti, kad būtų paisoma žmonių teisės į prieglobstį ir tarptautinę apsaugą;

27. pritaria Komisijos sprendimui išlaikyti savo pasiūlymą dėl vienodo požiūrio direktyvos[49] ir primygtinai ragina Tarybą nedelsiant užbaigti jos rengimą ir ją priimti;

28. ragina Komisiją ir valstybes nares imtis veiksmingų priemonių prieš smurtą dėl lyties, kuris turėtų būti įtrauktas į ES sudarytą nusikaltimų sričių sąrašą, ir ragina parengti ES pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl kovos su iššaginimu, apibrėžtu kaip veiksmas be sutikimo;

29. pakartoja savo raginimą Chartijoje įtvirtinti galimybę saugiai ir teisėtai nutraukti nėštumą;

Teisinės valstybės principas ir ES biudžetas

30. yra labai susirūpinęs dėl pagrindinių teisių pažeidimų, kuriuos padaryti palengvina ES lėšų naudojimas arba kurie yra susiję su ES lėšų naudojimu kai kuriose valstybėse narėse, ypač segregacijos būsto ir švietimo srityse, prieglobsčio prašytojų priėmimo sąlygų, neįgaliųjų ir vaikų apgyvendinimo specialioje įstaigoje bei tam tikrų miestų atnaujinimo iniciatyvų srityse; ragina Komisiją į savo metinę teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą įtraukti rekomendacijas, kurias taikant būtų sprendžiami šie pažeidimai; siūlo, kad tam tikra ES lėšų dalis būtų skirta nepriklausomai ES finansuojamų veiksmų stebėsenai, įskaitant jų poveikio teisėms ir pagrindinėms teisėms vertinimą, taip pat teisiniams tyrimams, strateginiam bylų nagrinėjimui ir nepriklausomam galimų pažeidimų vertinimui, aktyviai dalyvaujant pilietinės

[49] Pasiūlymas dėl Tarybos direktyvos, kuria įgyvendinamas vienodo požiūrio į asmenis, nepaisant jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos, principas (COM(2008)0426).

visuomenės organizacijoms;

31. primygtinai tvirtina, kad priemonės, kurių reikia ES finansavimui išmokėti, kaip apibrėžta atitinkamuose sprendimuose, priimtuose pagal Bendrųjų nuostatų reglamentą, Reglamentą, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė[50] ir Sąlygų reglamentą, turi būti vertinamos nuosekliai, kaip integruotas priemonių rinkinys, ir kad neturėtų būti atliekami jokie mokėjimai jei vis dar yra trūkumų; mano, kad Komisija turėtų imtis tolesnių veiksmų pagal Sąlygų reglamentą dėl kitų teisinės valstybės principo pažeidimų, pavyzdžiui, susijusių su teisminėmis institucijomis;

32. palankiai vertina Komisijos pasiūlyme dėl 2028–2034 m. daugiametės finansinės programos pateiktą pasiūlymą, kad beveik pusė lėšų būtų skiriama tik tuo atveju, jei prieš jas patvirtinant būtų laikomasi teisinės valstybės principo ir Chartijos nuostatų;

Teisinės valstybės principas ir bendrosios rinkos aspektas

33. pripažįsta, kad bendrosios rinkos aspektas buvo įtrauktas į teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą, siekiant spręsti teisinės valstybės principo problemas, darančias poveikį bendrai ekonominei aplinkai, įmonėms ir darbuotojams, kad būtų užtikrinta, jog bus ginamos teisės, bus baudžiama už korupciją ir bus užtikrintas sutarčių vykdymas; pabrėžia, kad veikianti teisingumo sistema, tvirta kovos su korupcija sistema, žiniasklaidos pliuralizmas ir tinkama stabdžių ir atsvarų sistema turi ekonominį poveikį ir įtaką sklandžiam bendrosios rinkos veikimui; siūlo, kad atlikdama savo vertinimą Komisija dar labiau bendradarbiautų su suinteresuotaisiais subjektais ir pilietinės visuomenės organizacijomis, įskaitant profesines sąjungas;

34. mano, kad bendrosios rinkos aspekto integravimas turėtų papildyti, o ne nustelbti tokias pagrindines sritis kaip pilietinės visuomenės erdvė, pagrindinių teisių laikymasis ir žiniasklaidos laisvė, kurios turėtų būti pripažintos kaip svarbiausi ataskaitos ramsčiai;

Teisinė valstybė – plėtros proceso ir ES išorės veiksmų pagrindas

35. pakartoja, kad ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintas vertybes turi gerbti ne tik dabartinės valstybės narės, bet ir būsimos ES narės per stojimo procesą; ragina atidžiai įvertinti teisinės valstybės principo taikymą visose stojimo į ES procese dalyvaujančiose šalyse; ragina Komisiją plėtros šalims pateikti konkrečias rekomendacijas dėl teisinės valstybės principo taikymo padėties ir užtikrinti suderinamumą su plėtros ataskaita;

Komisijos ataskaitų teikimo proceso tobulinimas

36. ragina Komisiją užtikrinti didesnį ataskaitų teikimo procese naudojamų kriterijų, pagal kuriuos atrenkama informacija iš pilietinės visuomenės, tarptautinių institucijų, nacionalinių valdžios institucijų ir kitų suinteresuotųjų subjektų, skaidrumą; pažymi, kad konsultavimosi procesą būtų galima sustiprinti užtikrinant, kad pilietinės visuomenės atstovai būtų tinkamai informuojami apie tolesnius veiksmus, atliekamus

[50] 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė, (OL L 57, 2021 2 18, p. 17, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

atsižvelgiant į jų indėlį, ir primygtinai reikalauja, kad ataskaitų teikimo procesas būtų grindžiamas įrodymais, skaidrus ir nešališkas;

37. pabrėžia, kad Parlamento Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto Demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių stebėsenos grupė (DRFMG) pastaraisiais metais į kai kurias valstybes nares nusiuntė keletą *ad hoc* delegacijų ir kad teisinės valstybės, demokratijos ir pagrindinių teisių padėtis buvo įvertinta kaip turinti didesnių trūkumų nei tie, kurie buvo pabrėžti Komisijos ataskaitose; mano, kad DRFMG stebėsena turėtų būti tinkamai įvertinta konsultacijų procedūros metu ir vėliau rengiant ataskaitą;

38. pakartoja, kad reikia nepriklausomos stebėsenos institucijos, sudarytos iš nepriklausomų teisės, akademinių ir žmogaus teisių ekspertų, kuri dalyvautų rengiant ataskaitą; ragina Komisiją stiprinti bendradarbiavimą su ES ir tarptautinėmis institucijomis;

39. mano, kad Komisija turėtų aiškiau nustatyti ir apibūdinti kiekvienos valstybės narės trajektoriją, be kita ko, nurodyti iš anksto pastebėtus problemų požymius ir nustatyti rimtas bei sistemines problemas, ir pabrėžia, kad Komisija turėtų užtikrinti nustatytų problemų ir pateiktų rekomendacijų nuoseklumą;

40. ragina Komisiją teikti labiau įgyvendinamas rekomendacijas, atskiriant tas, kurios susijusios su rimtomis ir sisteminėmis problemomis, ir nustatant konkrečias priemones, terminus ir kriterijus jų įgyvendinimui valstybėse narėse;

41. prašo Komisijos sustiprinti tolesnių veiksmų mechanizmą dėl neįgyvendintų rekomendacijų, tiesiogiai susiejant jas su esamomis vykdymo užtikrinimo priemonėmis, įskaitant pažeidimo nagrinėjimo procedūras ir biudžeto sąlygų taikymą;

Horizontaliosios rekomendacijos

42. mano, kad reikėtų stiprinti ES lygmens tarpinstitucinį dialogą ir bendradarbiavimą teisinės valstybės klausimu; apgailestauja dėl to, kad Komisija ir Taryba iki šiol yra atmetusios jo pasiūlymą sudaryti tarpinstitucinį susitarimą dėl demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių; dar kartą patvirtina, kad yra pasirengęs atnaujinti derybas dėl šio susitarimo;

43. pakartoja savo raginimą Komisijai išplėsti ataskaitos taikymo sritį, kad ji apimtų visus ES sutarties 2 straipsnyje nustatytus aspektus, ir įtraukti platesnius rodiklius, pavyzdžiui, žiniasklaidos nepriklausomumą, pilietinės visuomenės vaidmenį, pagrindines teises, akademinę ir meninę laisvę, lyčių lygybę, mažumų ir pažeidžiamų grupių apsaugą, tarptautinės teisės laikymąsi, laisvus ir sąžiningus rinkimus bei demokratinių institucijų veikimą;

44. yra tvirtai įsitikinęs, kad ES institucijos privalo vykdyti savo įsipareigojimus, susijusius su teisinės valstybės principu, ir pabrėžia, kad yra būtina vertinti, kaip ES institucijos laikosi ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintų vertybių, įskaitant Sąjungos vidaus nuoseklumą laikantis šių vertybių visose savo politikos srityse ir išorės veiksmuose, siekiant apsaugoti ES patikimumą ir legitimumą;

45. ragina Tarybą pasirūpinti, kad jos vykdomas dialogas teisinės valstybės klausimu būtų

skaidresnis, sąveikesnis ir labiau orientuotas į rezultatus, be kita ko, skelbiant išsamias išvadas ir teikiant grįžtamąjį ryšį apie Komisijos ir Parlamento išvadas; apgailestauja, kad Taryba nesugebėjo pasiekti reikšmingos pažangos vykstant ES sutarties 7 straipsnio 1 dalyje numatytai procedūrai, ir mano, kad bet koks tolesnis Tarybos veiksmų vilkinimas reikštų, kad pati Taryba pažeidžia teisinės valstybės principą;

46. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai.

AIŠKINAMOJI DALIS

Kaip pranešėjas, parengęs pranešimą savo iniciatyva dėl Komisijos 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos, siekiau atsižvelgti į politinį prioritetą, kurį išreiškė dauguma frakcijų LIBE komitete, taip pat į Komisijos prašymą paskelbti mūsų metinę ataskaitą anksčiau nei ankstesniais metais. Dėl pagreitinto grafiko tapo sudėtinga suderinti išsamią analizę su trumpesniu laiku, skirtu ataskaitos projekto rengimo procesui.

Atsižvelgdamas į šiuos apribojimus, nusprendžiau sutelkti dėmesį į kiekviename skyriuje pateiktus bendrus raginimus ir pabrėžti pagrindines sritis, kuriose Komisijos ataskaitos teikimas galėtų būti dar labiau patobulintas.

Aš sąmoningai neminėjau konkrečių valstybių narių pavadinimų. Tai yra didelė nuolaida iš mano pusės, nes Kairiųjų frakcija nuosekliai pasisako už tai, kad Europos Parlamento ataskaitose ir pasiūlymuose būtų aiškiai nurodomos šalys, kuriose pažeidžiamas teisinės valstybės principas, demokratija ar pagrindinės teisės. Esame tvirtai įsitikinę, kad siekiant užtikrinti atskaitingumą ir parodyti, kad visoms valstybėms narėms taikomi vienodi standartai, neatsižvelgiant į jų padėtį Sąjungoje, būtina pateikti konkrečius pavyzdžius. Tačiau didėjant nacionalinės politikos įtakai šiandieniniame Parlamente tampa labai sudėtinga pasiekti objektyvų ir nešališką susitarimą tarp frakcijų, jei būtų paminėtos konkrečios valstybės narės. Todėl, siekdamas užtikrinti, kad ataskaitai būtų kuo plačiau pritarta, kad ji išliktų kuo įtraukesnė ir kad ją kuo plačiai paremtų, nusprendžiau šiuo atveju neminėti konkrečių valstybių narių.

Mano pagrindinis prioritetas buvo laikytis ilgalaikių Europos Parlamento įsipareigojimų, be kita ko, dar kartą patvirtinti, kad teisinės valstybės principas ir pagrindinės teisės yra neatsiejamai susiję, taip pat užtikrinti, kad į Komisijos ataskaitų teikimo procesą būtų įtrauktas nepriklausomų ekspertų tinklas. Toks požiūris yra būtinas siekiant depolitizuoti vertinimą, užtikrinti, kad nebūtų nepastebėta esminių problemų ir kad naujos tendencijos būtų aiškiai ir nuosekliai išdėstytos.

Kiti prioritetai apima žurnalistų ir pilietinės visuomenės organizacijų apsaugą, pagrindinių teisių pažeidimų, kuriuos padaryti palengvina ES lėšų naudojimas arba išnaudojimas arba kurie yra susiję su ES lėšų naudojimu arba išnaudojimu kai kuriose valstybėse narėse, sprendimas, ir išsamių, nešališkų ir laiku atliekamų korupcijos atvejų tyrimų, ypatingą pirmenybę teikiant tiems, kuriuose figūruoja aukšto rango pareigūnai, kaip priemonės, skirtos teisinei valstybei ir visuomenės pasitikėjimui demokratinėmis institucijomis apsaugoti, užtikrinimas. Galiausiai pačios ES institucijos privalo visapusiškai laikytis savo įsipareigojimų, susijusių su teisinės valstybės principu. Siekiant išlaikyti ES patikimumą ir legitimumą, būtina vertinti, kaip laikomasi ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintų vertybių, įskaitant Sąjungos vidaus nuoseklumą laikantis šių vertybių visose jos politikos srityse ir

išorės veiksmuose.

Šiuo atžvilgiu taip pat nepaprastai svarbu stiprinti ekonominių ir socialinių teisių vaidmenį Sąjungos teisinės valstybės stiprinimo priemonėse. Patikimame teisinės valstybės padėties vertinime negalima nepaisyti didelio poveikio, kurį žmonių galimybėms naudotis pagrindinėmis teisėmis daro būsto nesaugumas, nelygios galimybės naudotis esminėmis paslaugomis ir gilėjantys socialiniai skirtumai. Kai asmenys negali įpirkti tinkamo būsto, gyvena nesaugiomis sąlygomis arba susiduria su sisteminėmis kliūtimis socialinei apsaugai, jų lygybė prieš įstatymą tampa labiau teorine nei realia. Todėl sprendžiant struktūrinių socialinių ir ekonominių sąlygų, kurios silpnina demokratinį dalyvavimą ir kenkia pasitikėjimui viešosiomis institucijomis, klausimus būtina taikyti holistinį, į žmones orientuotą požiūrį į teisinę valstybę.

Taip pat esu labai susirūpinęs dėl rasistinių naratyvų, kuriuos propaguoja ir politiniai veikėjai bei viešosios institucijos, normalizavimo viešajame diskurse. Tokia retorika kenkia lygybei prieš įstatymą, skatina diskriminaciją ir priešiškumą rasizuotų bendruomenių atžvilgiu bei sudaro sąlygas, kuriomis asmenys negali be baimės ar bauginimo naudotis savo pagrindinėmis teisėmis. Todėl kova su rasizmu ir diskriminaciniais naratyvais turi būti neatskiriama Sąjungos teisinės valstybės darbotvarkės dalis.

Galiausiai visų ES institucijų tikslas turi būti pateikti objektyvų, patikimą ir nuo partijų politinės įtakos apsaugotą teisinės valstybės padėties ES vertinimą. Esu labai susirūpinęs dėl didėjančios teisinės valstybės regreso rizikos keliose valstybėse narėse, ypač atsižvelgiant į kraštutinių dešiniųjų pažiūrų populiarėjimą ir tai, kad viešoji politika vis dažniau paverčiama saugumo klausimu. Tokiu momentu labai svarbu, kad mūsų vertinimai būtų grindžiami įrodymais, įstatymais ir pagrindinėmis teisėmis, o ne politiniu patogumu. Tik užtikrindami, kad mūsų darbas būtų nepriklausomas, kruopštus ir nepolitizuotas, galime išlaikyti Sąjungos teisinės valstybės stiprinimo priemonių patikimumą ir legitimumą.

Ketinu pasiūlyti pakeitimus, įtraukiančius konstatuojamąsias dalis, kuriose analizuojamos bendros tendencijos valstybėse narėse. Šios konstatuojamosios dalys skirtos papildyti ataskaitos rezoliucinę dalį nustatant tendencijas, kylančias rizikas ir sisteminės problemas, taip sustiprinant mūsų rekomendacijų analitinį pagrindą.

Taikant šį požiūrį, ataskaitoje siekiama suderinti savalaikį politinį dalyvavimą su konkrečiais pasiūlymais, kuriais siekiama didinti Komisijos ataskaitų teikimo veiksmingumą, skaidrumą ir poveikį, taip prisidedant prie tvirtesnių ir nuoseklesnių teisinės valstybės stiprinimo priemonių Europos Sąjungoje kūrimo.